

JOHAN HJERTQVIST:

AHLMARK VÄGRAR GLÖMMA

Idag är vänsterns politiska världsbild krossad. Det finns inte längre några system eller tydliga förebilder att hylla. Det hindrar inte att vänstersympatisörer fortsätter krypskyttet mot t ex den europeiska integrationen. Men debattläget idag är radikalt annorlunda än det sena 60-talet och 70-talet, då marxistiska värderingar var förhärskande i hela västvärlden och varje ifrågasättande av Castro, befrielseerörelser och "studentakt" var oerhörda hädelser.

Då var det obekvämt och förenat med risk för brännmärkning av skriva böcker som *Den nygamla västern* (Daniel Tarschys och Carl Tham) eller *Workers paradise lost* (Eugene Lyons). De var svidande analyser och vidräkningar av då etablerade - idag föruttnade - sanningar. De gav oss, som då slogs på barrikaderna, viktiga argument och moraliskt stöd.

Aningen opportunt

Det är med andra ord vid mitten av 90-talet inte längre djärvt eller banbrytande att påvisa att vänsterdebattörer haft fel eller brustit i moral. Tvärtom känns det aningen opportunt.

Vänstern och tyranniet. Det galna kvartsseket. Per Ahlmark. Timbro 1994.

Under de senaste åren har en omfattande debatt om vänsterns skuld hunnit föras i massmedierna: skall politiker, samhällsdebattörer och kulturpersoner hållas ansvariga för att ha hyllat diktatorer och försvarat folkmord begångna av kommunistiska ledare, allt i "befrielsens", "jämlighetens" och "anti-imperialismens" namn? Skall vi förlåta och glömma - eller hålla historien levande och smärtsam?

Per Ahlmark vägrar glömma och förlåta. Han har nu givit sitt bidrag till beskrivningen av vänsterns skuld genom boken *Vänstern och tyranniet. Det galna kvartsseket* (Timbro 1994). Den spänner från Herbert Tingsten till mediavänsterns förvirring och överslätande attityd i Bosnien-frågan.

Ingen röd tråd

Varför så många av västerlandets intellektuella förföll till att motarbeta själva den samhällsordning som gjorde det möjligt för dem att fritt säga sin mening är ett problem, som dissikerats i standardverk som t ex *Political Pilgrims* av Paul Hollander.

Vänstern och tyranniet kan knappast räknas till den kategorin. Det finns ingen röd tråd genom boken: Per Ahlmark verkar inte vara särskilt intresserad av att un-

---

dersöka de bakomliggande orsakerna till vänsterns agerande, utan föredrar att ta upp enstaka fall. Det främsta motivet till boken – liksom för annat han skrivit – tycks vara en stark indignation över hur Herbert Tingsten behandlades under sina senare år på Dagens Nyheter. En annan personlig drivkraft är oron över antisemitiska och antijudiska strömningar i palestinakonfliktens spår.

Personlig vendetta

Dessa utgångspunkter ger en snedbalans åt Ahlmarks framställning. Vällustigt jagar han förgripliga citat av Olof Lagercrantz och DN:s kulturelle chefredaktör Arne Ruth. Det blir till stora delar en personlig vendetta snarare än en strukturerad genomgång av vänsterns intellektuella och moraliska skuld.

Analysen verkar vara inkastad i efterhand, utan samordning med resten av boken. De mönster och teorier, som redovisas, tycks snarast ha tillkommit för att exemplen passar.

Som debattbok betraktat fyller *Vän-*

stern och tyranniet dock sin funktion. Tidigare artiklar och kåserier blandas med nyskrivet material i en bitvis mycket underhållande blandning. Syster Marianne, Per Gahrton och Pierre Schori får bidra med för dem mycket obehagliga yttrande vilka de antagligen helst vill låta vara glömda.

Indignationen – inte analysen

Historien uppberar sig tyvärr, trots påståenden om motsatsen. Förtryckare kommer och går. Krig och förföljelser bildar mönster. I en tid då okunnighet och historielöshet breder ut sig i bl a den svenska journalistkåren är varje dokumentation av det förgångnas misstag angelägen. Glömskan, axelryckningen, slappa fraser som "alla gör väl misstag i sin ungdom" eller "då var ju förhållandena annorlunda" är framtidens och demokratins fiender.

Ahlmark vill hindra oss glömma. Indignationen – inte analysen – är den främsta förtjänsten med hans bok.